

РАДОЩІ ЗІ СМУТКОМ В ДНІ ПОДЯКИ

77 ОСІБ ЗГІНУЛИ В ЗАЛІЗНИЧНІЙ КАТАСТРОФІ

Зловіщі вісті в ділянці закордонної політики, війна в Кореї і залізнична катастрофа на Залізничній Лонг Айленд Рейлроуд тослабили звичайний святочний настрій населення Америки в Дні Подяки, у четвер 23 листопада. Президент Труман, візавиши земляків до молитви, самий провів день серед праці над урядовими документами в Домі Блер, де він мешкає під пору, коли переводять ремонт Білого Дому. Віцепрезидент Албен В. Барклі, 77-річний старець, пішов до шпиталю на оглядини. Губернатор стейти Нью Йорк, Тома Е. Дюї і посадин міста Нью Йорк, Вінсент Р. Імпелліттері, перервали свої поїздорчі вакації на Флориді, щоб видати розпорядки для прослідження катастрофи, яка скоїлася напередодні Дня Подяки, в середу 22 листопада, в год. 6.26 авечері у місцевості Ричмонд Гилл, в повіті Квінс, на території Великого Нью Йорку, коли то поспішній потяг залізничної Лонг Айленд найхав на потяг, який їхав кілька мінут перед ним. Оба потяги були переповнені людьми, що їхали домів на свята і тому катастрофа позначилася великими жертвами. Досі нараховано 77 вбитих і 332 поранених та потовчених, з-посеред яких 15 знаходяться на критичній лінії і тому кількість жертв може збільшитися. Причини зудару ще не вдалося встановити. І внаслідок чотирократного слідства, яке наказали рівні урядові чинники.

НОВІ АРЕШТИ І ПРИСУДИ

В Нью Йорку арештували агенти Федерального Слідчого Бюро двох провідників порторіканських націоналістів, за підозрею у підготовці до замаху на життя президента Трумана з 1 листопада. Ними є Хуліо Пінто Гандія, теперішній президент і Хуан Бернардо Леброн, давніший президент партії націоналістів.

Федеральна судейська лава після чотирогодинних нарад признала Авраама Бротмана і ланну Міріам Московіч винуватими в перешкаднанні слідчий судейській лаві у приловленні атомових шпигів, які діяли на користь Росії. Підсудні співпрацювали з Гері Голдом у Філадельфії, який признався до шпигунства в користь СРСР і співпраці з советськими шпигами Голосом і Сесієм Овном, заки вони втілили 3 ДА.

ПОНАД ЧОТИРИ БІЛЬЙОНИ РІЧНО НА ДОБРОДІННІ ЦІЛІ В АМЕРИЦІ

Нью Йорк. — Звіт Фундації Россел Сейдж доводить, що в двох минулих роках жертви й дари американців на добродіні цілі вносили понад чотири більйони річно. Для порівняння звіт загалом рік 1929, коли то такі жертви досить були \$1,200,000,000, однак це не значить, щоб американська жертволюбність багато зросла. Від 1929 р. до 1949 р. значно зросли приходи, як осіб так і корпорацій, а крім того прийшли подешевіли гроша, а це завважує на сумі жертв. Заде зросло число жертводавців. Люди з нижчими доходами 60 відсотків доброділи, Управа фундації Россел Сейдж радить жертводавцям не домагатися відплати ні навіть признання за свою жертволюбність. Теж радить давати дари на знані цілі, а не на незнані, хіба, що жертводавець провірить наперед, на що гроші призначені.

ПЕРЕХІД З МИРНОГО НА ВОЄННИЙ СТАН ПРАВИЛЬНИЙ

Шікаго. — В. Стюарт Саймінгтон, головний урядовець, відповідальний за перехід країни з мирного стану до стану воєнної мобілізації, запевнив організоване робітництво, що ця переміна переходить правильно. Він теж заповів, що нема причини побоюватися безробіття. Це сказав Саймінгтон у промові на конференції Конгресу Індустріальних Організацій „Ми надіємося, що нам удасться так спокійно, як

це тільки можливе, переміняти мирну продукцію на воєнну і без потрясіння в рядях робітництва, зайнятого в промислі. А якщо б і прийшло до деяких невгод, то треба зрозуміти, що вони є більш тепер ніж при „загальній“ мобілізації” — заявив президент Кравой Ради Безпеченства Ресурсів. — Конвенція К. І. О. відкинула відклик комуністичних юній від виключення їх урядом К. І. О. з членства в організації.

ГЕН. ПРОКУРАТОР ЗА НЕГАЙНУ РЕЄСТРАЦІЮ КОМУНІСТІВ

Вашингтон. — Комуністична Партія Злучених Держав стоїть під наказами і контролюю Соевської Росії і тому уряд партії мусить зареєструвати себе і видати імена усіх членів партії, як теж виявити свої фонди і способи їхнього орудування.

В АМЕРИЦІ

● Кола сидять у школі в місцевості Палмерстон, у провінції Онтаріо в Канаді. Учителка не могла позбутися її, коли учениця Аллан Патерсон, правела козу до школи, отже дозволила сидіти козі в другій лаві.

● Луї Лінекс, президент американських євреїв, зрештував з президентства Американської Сіоністичної Ради, яка складається з єврейських груп. Як причину резигнації подав замішання між групами, з якими він не може дати собі раду.

● Засудили адвоката, Артура Наш у Нью Йорку, на 5-10 років тюрми, за спротивлення грошей своїх клієнтів. Він програв колу 100,000 доларів людського мاستку і подавав фальшиві документи.

● У Британії Колумбія, в Канаді, розбився залізничний потяг, який їздив до військ для Корейської війни. Згинувло 20 осіб, усіх поранених подорожних нараховують 40 осіб.

Таке домагання вніс генеральний прокуратор Дж. Гаверд МакГрет, згідно з законом про безпеку до Комісії Контролі Підприємств Діань. Копію документу поручено голові Комуністичної партії, Вільямові З. Фостерові і секретареві Гусу Голлові в американській Політбюрі, при 35 Іст 11 вулиці в Нью Йорку. Домагання реєстрації оприлюднив ген. прокуратор, не зважаючи на апеляцію 11 засуджених провідних комуністів від звісного присуду в Нью Йорку до Верховного Суду. Поінформовані кажуть, що Комуністична партія вже перенеслася у підпілля, однак Федеральне Слідче Бюро, як заповів свідок цієї установи на ньюйоркських процесах, теж переносить свою слідчу діяльність у підпілля.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРАПОР НА КОРЕЙСЬКО-МАНДЖУРСЬКОМУ КОРДОНІ. Американські війська 17-го полку 7-мої піхотної дивізії, що ввійшли дійшов до корейсько-маньчжурського кордону в місцевості Гіссанджин, виставили „Олд Глоу“ на самому кордоні, що переходить по середній тепер замерзлій річці Ялу. Їх нескрихана радість цілком оправдана.

Британія запевняє Китай про мирні цілі Об'єднаних Націй

Лондон, 24. листопада. — Уряд Великобританії з власної ініціативи звернувся окремим посланням до комуністичного уряду в Пейпінгу, запевняючи його, що збройні сили Об'єднаних Націй в Кореї не мають жадних ворожих намірів щодо Китаю та його інтересів. Ноту поручено вчора заступникові комуністичного міністра закордонних справ в Пейпінгу.

Злучені Держави та інші союзні країни були британським урядом про це своєчасно поінформовані. Акція британського уряду була черговим доказом, що Об'єднані Нації бажать докласти всіх старань для здержання Китаю від загрозливих гри, яку він почав своєю інтервенцією в Кореї та за намовою Москви. Британська нота, покликуючись на численні резолюції Об'єднаних Націй, стверджує, що альянські війська в Кореї не мають жадних

інших цілей, як ті, що визначені в резолюціях, іменю, привернути мир і єдність корейського народу та забезпечити його перед можливістю нової агресії. Британія запевняє комуністичний Китай, що йому нічого боятися будь-якої акції альянтів, як довго він сам не буде інструментом агресії. Комуністична делегація, що є в дорозі до Об'єднаних Націй, прибула вчора літаком з Праги до Лондону і сьогодні рано її очікувано в Нью Йорку.

ТРИ ДЕРЖАВИ ВІЯВЛЯТЬ АТОМОВІ ТАЙНИ ДЛЯ МИРНИХ ЦІЛЕЙ

Вашингтон, 24 листопада. — Злучені Держави, Великобританія й Канада рішили оприлюднити велику кількість досі незнаних даних і вісток про виробництво атомових дослідів, щоб сприяти вишкіль інженерів і техніків для використання атомової енергії в мирних підприємствах. Дані, які мають бути оприлюднені, не допоможуть ворогам чи конкурентам у виробі воєнних машин, запевняє Комісія Атомової Енергії. Нові відомості будуть придатними тільки для начерку планів, побудови і ведення спеціально означених ядерних реакторів, які не можуть бути придатними при виробі атомової зброї. — Оприлюднення інформації було поставлене на черговій конференції „декларативної“, яку відбули заступники трьох країн в британській атомовій установі в Гарвелл, в Англії, 9—12 лютого.

Злучені Держави мають чотири установи, які працювали досі тайно над мирними винаходами. З них три приміщені в Шікаго, а один в Лос-Алamos, у Нью Мексико.

„ГОЛОС АМЕРИКИ“ КУПИВ 20-ПОВЕРХОВИЙ БУДИНОК У НЬО ЙОРКУ

Нью Йорк. — Служба Федеральних Прилюдних Будинків покінчила переговори для закупки двадцять-поверхового будинку при 15—19 Іст 26 вулиці для вжитку департаменту стейти, щоб там примістити „Голос Америки“. У цьому будинку буде приміщених 36 студій, а кількість працівників буде поширена до 2,500. Число годин для передачі радіських вістей буде збільшене з 30 до

54 денно від черня наступного року. Під теперішню пору працює при „Голосі Америки“ 600 осіб у трьох будинках при 57 вулиці. Новозакуплений будинок коштує \$2,000,000. Перелік вийшов на вакації теперішній Конгрес ухвалив додатково \$7,000,000 на ведення радіських програм „Голосу“, хоч уже давніше признав \$41,000,000. З цих фондів призначено \$10,000,000 на Відділ Міжнародних Передач.

ПЕРЕД ВЕЛИКОЮ УКРАЇНСЬКОЮ МАНІФЕСТАЦІЄЮ В НЬО ЙОРКУ

Нью Йорк, 24. листоп. — За два дні, в неділю 26-го листопада, відбудеться тут в Мангеттен Сентер при 34-тій вулиці в год. 1-шій пополуудні велика українська маніфестація для вшанування пам'яті головно команданта Української Повстанської Армії, ген. Тараса Чупринки-Шухевича, що полягав за волю України в боротьбі проти советсько-російського окупанта. Об'єднаний Комітет українських організацій Нью Йорку і метрополітальної округи, що підготує маніфестацію, відбуду минулої середі свої останні перед-маніфестаційні наради, встановивши в подробицях програму і її проведення та розділивши відпо-

відно ролі. Участь в маніфестації згодили практично всі організації і угруповання метрополії. Численні організації візьмуть участь з прапорами, а деякі, головню Пласт, теж в одностроях. Намічено і затверджено цілий ряд промовців в українській і англійських мовах. Сцена буде удекорована великими портретами ген. Чупринки, що його вже приготував безінтересово артист-різбяр проф. Сергій Литвиненко. Почесну сторожу біля погруддя справлятимуть воїни Армії УНР, УГА, УСС та УПА. Ці останні зложать теж перед погруддям кождо б. команданта лавровий вінок. На початку і на закінчення маніфестації, я-

кою проведиме голова маніфестаційного Об'єднаного Комітету Д. Галиччин, виступить репрезентативний чоловічий хор „Думка“. Приготовано проект відповідних резолюцій. Комітет востаннє закликає увесь український загаль та всі українські організації і товариства Нью Йорку, Брукліна, Асторії, Йонкерс, Джерсі Сіті, Ньюарку, Елізабет та цілої метрополітальної округи взяти масову участь в цій маніфестації, що має стати символом української єдності в змаганні за волю України та справедливості і мир в світі. Мангеттен Сентер, де відбудеться маніфестація, є при 311 Вест 34-та стріта, недалеко Пен Стейшен.

НОВИЙ ГЕНЕРАЛЬНИЙ НАСТУП АЛІАНТІВ В КОРЕЇ

СІМ АЛІАНТСЬКИХ ДІВІЗІЙ В ЗАХІДНИХ КОРЕЇ ПОЧАЛИ АКЦІЮ НА 60 МИЛЕВОМУ ФРОНТІ. — ЦІЛЮ НАСТУПУ Є ЗАКІНЧЕННЯ ВІЙНИ. — ГЕН. МЕК АРТУР НА ФРОНТІ.

Токіо, 24. листопада. — Ген. Доглес Мек Артур, що сьогодні вранці сам прибув на фронт зі своєю головною квартирою в Токіо, повідомив, що альянські війська на західному секторі корейського фронту почали новий генеральний наступ з виразною метою зліквідувати ворога на південь від манджурського кордону на річці Ялу. „Якщо наступ буде успішним, він повинен практично закінчити війну, привернути Кореї мир і єдність, вможливити швидке відкликання збройних сил Об'єднаних Націй та дозволити корейському народові здобути повну суверенність і міжнародну рівність“ — сказано в комунікаті ген. Мек Артура. Це мало б бути кінцевою фазою спровокованої комуністами війни. Наступ почався після трьох тижнів добайової підготовки та після того, як почалася комуністична інтервенція, що на цьому секторі фронту була застала альянтів відступити на околу 50 миль. Впродовж того часу американська авіація не тільки знищала практично всі комуністичні пункти зв'язу між Манджурією і Кореєю, майже унеможлилюючи даліше постачання зброї і військ до Кореї, але й „вирадирувала“ кілька місцевостей, що могли правити за уфортифіковані бази для ворога. В міжчасі американські війська, що дійшли до манджурського кордону в Гіссанджин, перетали комуністичні армії на дві частини. Альянський наступ почався на фронті довжиною околу 60 миль і в цьому бере

ною силою інтервеніює в боях на фронті, продовжуючи стратегічне бомбардування ворожого заплілля.

ПРОПАГАНДИВНЕ ЗВІЛЬНЕННЯ 27 АМЕРИКАНЦІВ З КИТАЙСЬКОГО ПОЛОНУ

На фронті в Кореї, 24. листопада. — Комуністичні інтервенти в Кореї звільнили вчора несподівано з полону 27 американських воїнів, між ними деяких ранених, давши їм на відхідне лекцію на тему „американського імперіалізму“. Вони підвели їх до фронтової лінії та дозволили їм спокійно, в світлі місяця, вернутися до своїх частин. Звільнені полонені твердять, що китайці добре з ними поводитися, давали їм їсти та говорили, що вони не бажать собі війни, до якої заставив їх „американський імперіалізм“ в Кореї. Президент Труман, ген. Мек Артура і секретаря стейти Діна Ачесона китайці називали „недобрим капіталістами“. Під цим оглядом я мусів погодитися з ними, бо я був полонений і хотів вернутися до своїх“ — заявляв один зі звільнених воїнів. Подію оцінюють як один з пропагандистських трюків.

МОСКВА ПРО ПІДГОТОВКУ „АМЕРИКАНСЬКОГО НАПАДУ“ НА КИТАЙ

Москва, 24. листопада. — Московська преса надрукувала повідомлення, в яких обвинувачується Злучені Держави, що вони приготували напад на Китай на найближчу весну. В повідомленнях говориться, мовляв, американці вишколюють тепер 500,000 японських військ, як теж приготувать до висадки на китайському континенті національно-китайські війська, що тепер на Формозі. Ці вістки подані в закордонно-політичному органі „Новое Время“, рівночасно з твердженням, що американці „почали“ війну в Кореї з метою здобути собі базу до нападу на Китай.

ПЕЙПІНГ ОБВИНУВАЄ ФРАНЦІЮ ЗА „ІНВАЗІЮ НА КИТАЙ“

Гонг Конг, 24. листопада. — Комуністичний уряд в Пейпінгу виступив вчора офіційно з обвинуваченням, що французькі сухопутні і повітряні збройні сили в Індокитаю виконали численні „провокативні напади“ на китайську територію південних провінцій Юннан, Квангсі і Квантунг. Рівночасно остерігається Францію, що вона буде відповідальна за „ганебну, варварську поведінку“ її військ.

Згідно з повідомленням офіційної комуністичної пресою агенції, уряд в Пейпінгу мав звернутися в цій справі з відповідним протестом до уряду Франції. В протесті сказано, що комуністичні війська одержали наказ — „рішучо охороняти кордон та завдати удари провокаторам“. У зв'язку з цим „протестом“, в міжнародних колах заповідається можливість нового гіршого розвитку на цьому бурхливому континенті.

НАЦІОНАЛЬНИЙ КИТАЙ ОБВИНУВАЄ БРИТАНІЮ І ФРАНЦІЮ ЗА УГОДОВСТВО

Лейк Соксес, 24 листопада. — Представник національного Китаю в Об'єднаних Націях виступив вчора з обвинуваченням проти Британії і Франції за їх угодовство з комуністичним режимом, не зважаючи на його агресивність та повне підпорядкування імперіалістичним цілям Москви. Він висловив ці думки, як Політичний Комітет Генеральної Асамблеї, в наслідок британського і французького становнича, більшістю 35 голосів проти 17 і при сімох здержаних, рішив передати справу національно-китайського обвинувачення проти Москви за загрозу миру на Далекому Сході не під наради Генеральної Асамблеї, тільки її Тимчасовому Комітетові, відомому під назвою Малої Асамблеї, згідно з пропозицією Сі-пі.

В СВІТІ

● Корейський президент Рі видав з Нагоди Дня Подяки окреме послання до американського народу, дякуючи йому за визволення „з жалюхливих лаб комунізму“.

● Організоване югославське робітництво рішило виступити з опозицією до комуністичної Світової Третьої Федерації.

● „Зрадником“ і „стайпакм підпалювачем війни“ називав советська преса колишнього „прогресивного“ лідера, Генрі Волеса.

● Закон про заборону видачі Союзом будь-якого німця і незалежно від характеру обвинувачення видати німецькі власті Західного Берліна.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130
of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

PERIODICITY:	SUBSCRIPTION RATES:
На рік \$10.00	One year \$10.00
На пів року \$5.25	Six months \$5.25
На три місяці \$2.75	Three months \$2.75
В Джерсі Сіті і закордоном:	Foreign and Jersey City Rates:
На рік \$12.00	One year \$12.00
На пів року \$6.50	Six months \$6.50
На три місяці \$3.50	Three months \$3.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЩЕ ОДИН „КОНГРЕС МИРУ“

„Другий Світовий Конгрес Мирну“ почався в Англії, а закінчився у Варшаві, отже вже в такому місті, де були всі гарантії, що все піде гладко і згідно з планами Комінформу, себто по приказам московського Політбюро. Це видно було, як тільки почав промовляти на тему міжнародного розбрату передовий совєтський письменник, Александр А. Фадєєв. Він повторив старі брехні совєтської пропаганди про американських „воєнних підпалачів“, називаючи Злучені Держави найбільшою загрозою миру. Згадуючи про „американську агресію“ в Кореї, він закінчує Злученим Державам, що це вони допускаються в цій країні „фашистських злочинів, цілком подібних до тих, які спричинили судову розправу в Нюрнбергу“.

Як звідомлюють американські кореспонденти що промову Фадєєва делегати повтали гримками оплесками. Вже з цього можна собі уявити, як низько впали всі ті письменники та вчені, коті плескали особливо гарячо тоді, як цей речник червоної каві в Москві закидав американським воєнкам гітлерівські звирства та ще лякав Нюрнберзьким судом.

На щастя, між делегатами знайшовся такий американець ліберальних поглядів, який не міг стерпіти аж таких обид і забравши слово таки сказав—не звачаючи на протести, свист і гук—деяке слово правди про Москву та її діла й заміри. Був ним Джан Ротге, відомий американський адвокат, який відповів на закиди—як пишуть—з повним спокоєм, річево й фактами, в противнстві до запального тону промови Фадєєва. Кілька тисяч делегатів та обсерваторів мали таким чином нагоду почути дещо таке, що їм не доводилось чути чи читати в країнах совєтської сфери впливів.

Ротге спершу ствердив факт, що Злучені Держави воюють в Кореї як виконавці волі Об'єднаних Націй та що вони не мали та не мають ніяких агресивних й імперіалістичних замірів як щодо Кореї, так і червоного Китаю. Казав, що це фанатичні та догматичні комуністи по своїм Комінформом звичають насильних засобів, щоб перетягнути цілий світ на свій бік, та що це вони спричинили агресію в Кореї й Тибеті, а якби їм так повелось, то спробують це те саме робити в Німеччині. Ротге заявив, що не підпише „мирової декларації“, яка хоче поставити атомову бомбу поза законом, бо в першу чергу треба поставити поза законом агресію. Він ще підкреслює, що не може погодитись з становищем Комінформу, що совєтська політика—це прогрес, а був і с за те, що як можна свободно критикувати політику Злучених Держав, то те саме повинно бути і з критикою щодо Совєтів. Вкінці Ротге закінчив цілий тій „мирової організації“, що вона не є незалежна, а є тільки трубою Комінформу, дораджуючи їй стати на такий шлях, на який звачилась Югославія.

Навіть ті, що заявляли, що не погоджуються з Ротге, подивлялися його відвагу, що міг висказати на цьому зібранні такі „сміливі“ думки до людей, які звичли тільки слухати і потакувати. Зате московське радіо звачало цю промову „провокаційною“, яка походить від людини, яка „гонить за грішми“ і має „роздвоєну душу“.

Хоч усі знаємо, чим є ті червоні „мирові конгреси“, проте таки добре, що знайшовся на конгресі в Варшаві хоч один справжній поступовець, який сказав деяку правду від імені „прогресивних Америки“. Це певно матиме на деякого з делегатів добрий вплив.

М. Сіверський. Трагедія української літератури під софитами

2) Його, разом з українським молодим літературознавцем А. Лебедем, було відправлено на Соловки, де він, виглядаючи змученим, розбитим і розгубленим, працював разом з іншими „мучениками“ на важкій фізичній праці. Є чутки, що він помер у 1937 році.

Були репресовані і вивезені на далеку північ у табори поет Микола Філянський, що видав кілька своїх збірок ліричних поезій, критик Яків Савченко, поет з Закарпаття Дмитро Загуд, що мешкав на Україні ще з часів Визвольних змагань, видатний і талановитий прозаїк А. Антонович-Давидович, зрештою критик, проректор з чужих мов та поет професор Микола Зеров. Він був ідеологом київської групи письменників — неокласиків, група, яка дала українській літературі твори неперемінної цінності. Як поет, М. Зеров дав неперсвержені зразки сонету. Ще 1924 року ви-

дав він збірку своїх поезій „Камена“. Тематика поезій Зєрова далеко не тільки класична. Поет умів відчувати і на актуальні поезії, широко використовуючи засоби порівнянь і народних виразів. В одному з своїх віршів „Молода Україна“, він так накреслює шлях України:

Колиж то Господи, мине нас ця чаща,
ця старосвітчина і новітний смак —
ці мрійники без крил, якими так
поезія уславилася наша.
Прекрасна плястика і кон-
тур строгий,
добрий стиль, залізна
коля —
оце твоє, Україно, дорога.
В іншому місці він пише:
О ні! В пустелі цій не випа-
дає мана,
сидить лише гизот неубла-
ганий смок

Наше головне недомагання

Спостерігаючи загальний розвиток в світі і українсько-емігрантську дійсність, мається враження, що такою намагасмо здоганяти найшвидший експрес. Це в багатьох ділянках, і насамперед в політичній. Тільки для порівняння: в світі відбувається гігантський змаг між потугами, що не мають собі рівних в історії, а над усім висить страшна зморю атомова і воднева зброя, що може знищити світ в буквальному значенні того слова. Це одне. А друге: в Україні, за залізною заслоною, діються речі і перемиї, про які ми можемо мати тільки слабе уявлення. Страшна тоталітарно-державна машина перемелює там, здавалося б, не тільки людей, але й територію, змінюючи етнічний характер її населення. При цьому ведеться найбільш жорстока боротьба проти автономії, що героїчно і найбільш жертвенно обороняє свої найбільш елементарні права на існування як люди і нарід.

Яке значення і яку вартість має під цим кутком все це внутрішньо-українська політика на еміграції? Що залишиться з усіх високопарних фраз і заяв, якщо їх сконфронтувати з діями і дійсністю? Як виглядає скрита за тими фразами дрібницькість, особисті амбіції і антагонізми, виключеність у відношенні до своїх партійних противників і т. п. Після недавньої перемоги у виборах, губернатор нью-йоркського сейту вважав своїм першим обов'язком признати своєму переможеному демократичному противникові „чесне змагання“, а переможений демократичний кандидат був першим, що висловив гратуляцію переможцеві, заявляючи, що його найбільшою потією в програній є свідомість, що він мав гідного противника. Коли ми, українці, доросемо до такої поведінки, коли ми своєю такою партійною загорілістю і виключністю зможемо наздігати експрес такої демократичної виробленості і зрілості?

Це, звичайно, далеко не єдине, що характеризує українське політичне зазвядіння. Одним з найбільших лих під цим оглядом є без сумніву відсутність толерантності у відношенні людини до людини та її думок і переконань. Це та сама нетерпимість, що характеризує найбільш нападницькі періоди історії, до спалювання противників на костри виключно. В редакції це видно на численних прикладах відгуків на поодинокі статті чи голоси. Член чи визнавець одної групи або партії протестує, як появився стаття чи голос його партійного противника, або взагалі думає, з якою він не погоджується. І завжди те саме: навіть що редакція це пропустила? Часом трапляється, що того самого дня прийдє до редакції кілька листів з цілком протилежними запитами. В одному соціаліст обурюється, що „Свобода“ стала „цілком націоналістичною“, націоналіст запитує від коли „Свобода“ почала пропагувати соціалізм, католик добачус в тій са-

мій газеті „православні впливи“ а православний римський кожний хотів би, щоб був тільки він і ніхто інший. Що більше, подібну нетерпимість можна спостерігати навіть серед тих кол, що не тільки називаються демократами, але й ними з костью і крові с. Бо одна нетерпимість і виключність викликає другу й все це є найпростішим розвитком до тих крайностей, проти яких сьогодні мобілізується весь світ.

Поезія на службі комуністичної політики

Російський царський поет часів цариці Катерини II, Гаврило Державін, писав у віршах, присвячених цій культурній деспотії Російської імперії так:

„Поезія тебе любезна
приятна, сладостна, полесна,
как летом сладкий лимонад...“

Отже для поезії поставив Державін завдання утилітарне: вона мала бути приємна і корисна. Ті поети і письменники, що відхилялися від цього й писали про речі неприємні, про неволю, кріпацтво, хабарництво та про всякі інші недоводства самодержавного режиму, мусили знати, що доля їх творців і їх самих не буде „приятна“: таких опозиційних письменників „освічена“ царица Катерина веліла засилати на Сибір. Так, помандрував на Сибір з волі цариці письменник Радішев, за свою книжку проти царського режиму, та сама доля була й другого ліберального письменника Новікова. Ті письменники, що вміли писати „приятну“ поезію, втішалися приязню цариці, жили в багатстві і славі. Це та порода письменників, яких Тарас Шевченко назвав „тупорилими віршомазами“.

Царського режиму в Росії давно нема, замість деспотизму царів прийшла тиранія комуністичних комісарів. Чи легше стало літературі під більшовицьким режимом? Ні, не легше, навпаки, в тисячу разів гірше!

Уявімо собі таку можливість: засланому на Аральське море Шевченкові цар не заборонив би писати вірші і малювати, а наказав би йому писати поезії і малювати картини для прославлення самодержавного режиму. Чи не був би Шевченко в мільйон разів більш нещасним, ніж тоді, коли йому взагалі заборонялось писати і малювати?

Фактично вся література під комуністичною диктатурою перебуває в цьому стані — примусової „творчості“: кожний мусить писати за директивами центрального комітету комуністичної партії, без „ухилів“. Хто собі дозволяє писати так, як думає, мусить знати, що його писання не побачить світу, та й його самого комуністична тайна поліція зкене зі світу.

Шевченко, будучи в засланні, писав:

Дай мені взяти рукою залізною
І пати з одчаю каменоломного...
Вірю, мій отче, в спокою державному
Мудро ти судиш і мудро розмірюєш:
У життєвому потоці безправному
Кожного нагло питаси: „Чи віруєш?“
Вірю, Господи, Вірю!
Вірю!
Тілом усім перейнятим уявою!
Кожен уйдє, хто ляже офірою
В царство пресвітлєс, золотоголавєс.
Господи, Господи...
18 грудня 1934 року, як помста за смерть забитого колишнім партійцем — комуністом Ніколасом лєнінградського сталінського сатрапа Кірова, по всіх газетах Радянського Союзу було опубліковано „13 по 15 грудня цього року Виздана Сесія Військової Колегії Найвищого Суду СРСР під головуванням тов. Ульяна, членів Річкова та Горячева, розглянула справу: Крушельницького Івана, Крушельницького Тараса, Сказницького Романа, Лебедянича Михайла, Шевченка Романа, Карабута Анатолія, Сидоро-

рова Петра, Скрипи-Козловського Григорія, Фальківського Дмитра, Косиньки-Стріляця Григорія, Оксамита Михайла, Щербини Олександра, Терещенка Івана, Буревія Константина, Вільзюка Олексія, Дмитрієва Євгена, Богдановича Адама, Бутузова Порфирія, Бутузова Івана, Пятницького Володимира, Блаченка Якова, Полєвого Доминика, Хоптяря Івана, Борєцького Петра, Лук'янова-Світозарова Лєрні, Півненка Константина, Матиша Сергія, Ляшенка Олександра, по обвинуваченні в організації підготовки терористичних актів проти працівників радянської влади. Суд встановив, що більшість обвинувачених прибула в СРСР через Польщу, а частина через Румунію, маючи завдання по вчиненню на території УССР ряду терористичних актів. Керуючись постановою ЦВК СРСР „Визна Сесія Військової Колегії Найвищого Суду СРСР всіх винце зазначених осіб присутні: розстріляти, майно всіх конфіскувати. Вироки виконати“ (Тарс).

Яка ж безсоромна брехня світилась через рядки цієї жалкої постанови Суду СРСР. Ліше 8 осіб, зі всіх 28, приїхало за дозволом Радянського Уряду з Галичини, що

В. Петрівський. СОВЕТСЬКИЙ БЮДЖЕТ

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСОВИХ НАГРОМАДЖЕНЬ СОВЕТСЬКОЇ РОСІЇ.

За часів громадянської війни стан державних фінансів Совєтської Росії характеризувався постійним блискучим падінням совєтських паперових грошей — п'ятиків, як їх звало населення. Пам'ятаю, оповідав мені один селянин про випадок, коли він продав пару коней з бричкою, а наступного дня за ці гроші ледве спромігся купити дочці мідяну обручку-перстень із шкельцем.

Звичайно такий стан з валютною внутрішньої обігу не давав змоги совєтському урядові вводити будьяку пляноість в господарство. Одним з перших міроприємств нової влади було пограбування церков. Скориставшись голюдом 1922 року совєтська влада оголосила декрети про конфіскацію церковних цінностей. Мовляв, для того, щоб рятувати голодуючих. Загальна кількість конфіскованих церковних цінностей (золота й срібла) була така величезна, що, згідно офіційного повідомлення уряду, навантажена до залізних вагонів мала скласти потяг завдовжки 9 кілометрів. Проте невідомо, який випадок допоміг голодуючим; населення продовжувало вмирати з голоду, а пограбовані цінності частково пішли до державного скарбу, але в великій частині попливли за кордон для фінансування підривної діяльності п'ятих колон.

Поруч з цим міроприємством „Владою трудящих“ було переведено конфіскацію всіх домоволодінь.

З введенням твердої валюти (т. зв. „червонців“) було оголошено, що власники невеликих будівель, т. зв. „Трудовиків“ мають право відкупити свої хати зворотню.

Довелось дрібним власникам-робітникам і службовцям продати останні ляхи, аби спроміглись вдруге купити свої хатинки.

Важко уявити скільки ця, делікатно кажучи, „операція“ дала прибутку владі „країни прапороносців“.

Поміняючи ще кілька подібних „операцій“ зупинемося на кооперативній махінації.

Кооперативи існували вже і за царського уряду, існують

вони і зараз в кожній країні. Але зрозуміло, що кооперування є справою добовольною й добровільною.

В Совєтах було не так. Викинувши гасло: „кооперация — школа комунізму“, совєтські стали загнати до цієї „школи“, драчками. В містах робітників примушували сплачувати лавої внески не продаючи їм без пак-нічного крім хліба; селянам просто доводилося до кожного господаря завдання сплачувати паї, обов'язковість сплати паю дорівнювалась обов'язку сплати податків. Розмір паїв з року на рік збільшувалася, сягаючи вже в 34 році 500 карбованців на особу.

В системі ж житлової кооперації висота, даю саяла 5,000 і більше карбованців.

Нагромадивши в кооперативах астрономічні суми, держава вирішила накласти на них лагу. Зроблено це було дуже швидко і просто: в 1935 році з'явився червоний декрет згідно якого споживач і житлобудівельна кооперативні системи ліквідувалися, а все майно і гроші переходили у власність держави. „Ніякого фокусу — лише спритність рук“.

Про хлібну монополію запроваджену в совєтах писалось достатньо.

Тому її заторкнемо лише в кількох рядках. Загально відомим є факт, що зобов'язуючи селянина здавати державним заготівельним організаціям хліб за надзвичайно низьку ціну (пшениця 1 карб. 30 коп. пуд — 40 фунтів), „робітничо-селянська держава“ продавала цей самий хліб робітникам (і селянам) по 1 карбованцеві 10 коп., — 4 карб. 20 коп. за кіло. 2 фунти). Розмір прибутків від хлібної монополії навіть приблизно встановити неможливо.

Щодо податків, які мали і мають в бюджеті совєтської держави чималу питому вагу, то як за своїм розміром так і чисельністю різних видів податків ці благословенна держава конкурентів не має. Податки на землю, худобу, будівлі, бджоли, кози, собаки, городи, прибуткові з платні робітників й службовців, з крамообігу надзвичайним тягаром лягали на населення.

Для характеристики наведемо, що перед війною селянин з жалюгідних решток господарства, що йому лишили в користування, платив одного прибуткового податку від 500 до 4,000 карб. на рік. Так селянин III-го з Півдня України (загинув в боротьбі з німецькими окупантами) в 1941 році жалівся мені, що його обклали податком в 3,000 карб. Цей селянин був колгоспник, а у власному „господарстві“ мав: корову, свиню, 5 вуликів бджіл і трохи городу й садку. Крім прибуткового, цей колгоспник сплачував ще т. зв. „Трудгугтовий“, страховку, на м'ясозаготівлю, на культурні потреби, на облігації, ще й мусів жертвувати на різні „добровільні“ збірки.

С. В.

(Докінчення на ст. 4-18)

дїйсва Сталіна і Мао - Це - Гунга.
Ще один віршомаз Підсуджа кінчив свою оду при мир словами:
„Слава лю генераліссімуса миру і життя!“
Про кого це написано, не тяжко догадатися. Питання: чи впливають такі пропагандистські вірші на читачів і слухачів в совєтській Україні? Можуть впливати, якщо проти цього не буде іншої, протилежної пропаганди. На жаль, ця пропаганда в українській мові ще дуже мало поширена. Україну світ віддає під натиск комуністичної пропаганди, бо до малої Угорщини чи Альбаї не говорять їх мовами, а про Україну „забуває“.

Він ненавидить своє недавнє минуле (часи перебування у червоній армії), а сучасне називає „розтерзаними днями“. І не дивлячись на вимогу радянської критики — перебувати і оспівувати пролетарську державу та її вождів, він не пішов на цю вимогу і лишився „на тому березі епохи“, втавивши жертвою своїх колишніх, але давно проклятих нем же друзів-катів.

Між розстріляними ми бачимо постать видатного професіонала-революціонера, видатного українського критика і драматурга, це — Кості Буревія. Майже все своє життя за царату провівши у засланні та тюрмах, Кость Буревій уже за радянської влади заснував у Москві Український Клуб, заснував театральну студію, організує мистецькі виставки і лише десятки статтів про українську культуру, літературу і мистецтво. Його трагедія „Павло Полуботок“ побачила світ далеко пізніше, після його розстрілу, уже на еміграції у Німеччині десь у 1948 році.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

УКРАЇНЦІ НЮ ЙОРКУ І МЕТРОПОЛІ! ГЕН. ЧУПРИНКА-ШУХЕВИЧ І ТИСЯЧІ ВОЯКІВ КОМАНДУ-ВАНОЇ НИМ ГЕРОІЧНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ ВІДДАЛИ СВОЄ ЖИТТЯ В БОРІТБІ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ВОРОГА ЛЮДСТВА. ДЛЯ ВІСНАВУВАННЯ ІХ ПАМ'ЯТИ І ЗАСВІДЧЕННЯ НАШОЇ СОЛІДАРНОСТІ З ОСВЯЧЕНИМИ ІХНЬОЮ КРОВ'Ю ІДЕАЛАМИ ВОЛІ ПРИХОДЬТЕ ВСІ НА ВСЕНАРОДНУ МАНІФЕСТАЦІЮ В МАНГЕТТЕН СЕНТЕР, В НЕДІЛЮ

26. ЛИСТОПАДА В ГОД. 1-5 ПОПОЛУДНІ!

II. Зарський.

ГРИГОРІЙ ЧУПРИНКА

(До роковин з дня народження).

Поет висловлює віру в перемогу правди, він вірить, що до "святих брам" національної і соціальної волі "прійдуть чисті вільні люди", що хоробро "підставляли сміло груди за народ". Перемога чорної реакції тимчасова. Смерть і знищення не означають кінця. Після знищення і руїни наступить відродження. Таку ідею висловлює поет в символічній "формі в поезії „Криваві квіти“:

Знищені квіти, на полі крові
Знову пишуть розцвітати,
На відродженні биліни
Роси радісно впадуть.

Виявляючи з усією безпосередністю і щирістю почуття любови до рідного краю, поет бачить постійний зріст сил свого народу і висловлює з приводу цього свою радість, свою передсмертну "останню розвагу":

Тільки ж маю,
Рідний Краю,
Я розмаю ту і собі,
Що в нещасті, в горі, в тузі
Ти журливо не ридася,
А мідисні і складаш
Гімни чистіх боротьб!

В передвіслюючий роки 1915-1916 Чупринка, відчувачи прихід нових величчя, передбачаючи недалекий час національного відродження українського народу, закликає земляків готуватися до цих прийдешніх величчя днів:

Душу, розум, опиту віру,
Вуйну силу, вуйну шкуру
На великий шийх неси.

Під час війни поезія перебуває завжди в занепаді, і про це існує давня латинська приказка — "Inter arma silent musae" ("Під час війни мовчать музи").

Але війна, для поневоленої України несе нові надії на визволення. Воєнні події першої світової війни і в Чупринки викликали надії і віру в наближення визвольної революції. Отже коли оживають надії, "музи" тоді не мовчать, а голосно співають, віщують краще майбутнє:

Ми живем — живуть надії.
Наші співні перемоги
В млі кривавої дороги
Вік не зможуть inter arma.

В 1916 році Чупринка, передбачаючи і пророкуючи шкоре відродження свого народу, закликає земляків до праці над відбудовою української держави:

Яу чуш ти пісню про славі
руїни,
То знай — ти повинен їти
будувати...

... Там знов розгориться огонь
променістий,
І з давніх скрижалів обміниться
пил.

В 1917 році пророкування Чупринки здійснилися. Велика українська національна революція розбудила народ з довгого вікового сну. Україна воскресла! І Чупринка з надзвичайним захватом осмілює нові "вільні хвилі" українського національного відродження і новий вільний шлях українського національно-державного будівництва:

Ми знов ідем! А пера нами
Пролетарів довгий вільний шлях.

Звільнену Україну поет змальовує в образі "великого храму". Радісні гімни відродженій Україні співає поет:

Слава Вікраїні,
Любий Отчизні,
Слава довину однині.

Свободі і згоді,
Праву і свободу —
Доля найкраща народу!

Гітту владі
Край наш великий
Знає не буде воєни.

Люди роблять,
Всяда трудяться
Знайте роки найкращі!

Працю і зброю
Ми за собою
Маси, щоб стати до бою!

Свободі і згоді,
Праву і свободу —
Доля найкраща народу!

Цей вірш був покладений на ноти і його, як улюблену пісню, всюди співали по селах і містах України в роки Визвольної Революції. Відродженій Україні Чупринка пославши щирі привіти. Велика радість і щастя опанували душою поета. Всі скорботи, жалі і смутки відійшли в минуле. Для поета тепер всі люди, як рідні брати:

А люди скрізь... Як там люди?
То просто сестри та брати!
І всіх нас Мати кличе, будить,
Щоб ми пішли, як вільні люди
Гуртом до світлої мети.

Поет звертається з гарячим закликом до всіх українців, щоб згуртувалися, об'єдналися для оборони своєї волі. Боротьба з зовнішнім ворогом, що намагається силою задушити волю українського народу і зруйнувати молоду українську державу, вимагає об'єднання всіх українських сил. Внутрішні сварки поміж ок-

Мілена Рудницька

Чим був і чого хоче Матірній Союз Українок

НА МАРТІНЕСІ ОДНОГО КОМУНІКАТУ

Недавно читачі "Свободи" мали змогу прочитати комунікат, підписаний 16 громадянками, що очолювали на Рідних Землях центральні українські жіночі організації, з закликом до жіноцтва, в першу чергу до колишніх членінь Рідно-Красних Союзів Українок, зголоситися для наві'язання контакту і скоординованої громадської діяльності.

Під сучасну пору, коли то після довгих років розстання зустрічаються знов у країнах нового поселення близькі собі люди, яких воєнна хуртовина прогнала була з батьківщини, а повсютний хаос розпорочив по світі, — цього роду повідомлення від управи товариства, що має на цілі розшукати розгублених членів та встановити між ними наповно організаційний зв'язок, не є рідкістю появою.

Автім, згадане звернення має особливу вимову. Вже самі підписи під ним говорять самі за себе. Бо і справді: є між ними підписи сестринок українських громадських діячів, що була основою і першою головою Союзу Українок у Львові. Є довголітні голови територіальних централ Союзу Українок, галицької і волинської, та редакторки довірених жіночих журналів, що формували ідеологію українського жіноцтва. Управу галицької Централі, що з приводу речі мала найбільший гатунковий татар і внаслідок цього грала провідну роль в організованому жіночому житті, заступлена майже в комплекті.

ремними партіями і групами знесилюють народ. І поет ще раз закликає всіх українців до єдності і згоди:

Нам треба сили і певні межі,
Щоб міцно ворога згинуть,
А в хмарах власної пожежі
Ліш смерті можна досягнуть.

В останньому передсмертному вірші-молитві "Світе тихий" Чупринка звертається з гарячою молитвою до Бога, щоб не карав наш народ тьмою, щоб послав сонце щастя і тихий світ братерської любови:

Вільше сонця, більше світла!
Щоб країна вся розквітла,
Щоб чудова вільна зміна
Люди схилила на коліна
З гімном вищої хвали.

... Тихий світ святої слави,
І братерської любови
І тепла
Роздуми огні яскраві
В час борні, заліза й крові
В царстві зла.

Проти цього "царства зла" і поневолення виступив поет — "лидар чистої краси" — із зброєю в руках. В ім'я світліх ідеалів чистоти людського і світлої майбутнього свого народу, в ім'я "святої слави і братерської любови" віддав своє життя Григорій Чупринка, видатний поет і щирий патріот.

Своєю героїчною смертю за Волю України Чупринка довірив правдивість слів М. Євша на про правду і щирість своєї поезії. Слово у Чупринки не розійшлося з ділом. Коли він писав про завдання і повинності поета, який жертвує своїм життям во ім'я здійснення своїх світліх ідеалів, во ім'я "святої боротьби за волю і незалежність України, — то це не була порожня фраза. Це була щира правда. Пишучи про поета — "пророка і новатора", Чупринка писав про себе і про свою майбутню долю:

Як гнів і жаль його охопить,
Він дух свій вилить в бою
І КРОВ'Ю ВЛАСНОЮ
ОКРОПИТЬ
ЖАГУЧУ ПРОПОВІДЬ СВОЮ!

(Кінець)

тив), відповідальних за т. зв. органічну працю в краю.

Крім цієї просвітницько-виховної діяльності, що дала українську жіночку на вищій щабель освіти і громадської свідомості, Матірній Союз Українок провадив теж широкую працю в ділянці політичній. Під ідеологічним поглядом, поруч самозрозумілих ідей державності і соборності, він заступав виразно демократичну лінію та вимоги високої моралі в громадському житті. В політичній роботі організоване жіноцтво ніколи не зійшло з принципів, безкомпромисових позицій у відношенні до національних ворогів, ані з платформ взаємної терпимості і лояльності у відношенні до земляків. Під цими гаслами Матірній С. У. мобілізував жіноцтво до всіх масових акцій, напр., до шкільних плебісцитів, до самоуправних і парламентарних виборів. Як репрезентант жіноцтва, він висловував перед українськими політичними партіями жіночі кандидатури до союму і сенату та давав за проведення жінок до управ українських центральних установ. В усіх консолідаційних акціях організоване жіноцтво, вірне ідеї об'єднання всіх національних сил, приймало якнайактивнішу участь; напр., воно мало своїх заступників в конференціях Всеукраїнського Національного Конгресу і в тасному Консолідаційному Комітеті українських політичних партій. В ділянці закордонної політики слід згадати петиції, що їх Матірній С. У. вносив до Ліги Націй, його членство в найповніших міжнародних жіночих організаціях та виступи на міжнародних конгресах. Дві найбільші українські акції на міжнародному терені 30-тих років, а саме акція в справі "лаїфікації" та в справі голоду на Великій Україні, завдячували свій великий розголос у світі у значній мірі зв'язкам і активності українського жіноцтва.

Коли українська політика виявляла позначки заломання, чи певну схильність до угодовства з ворогами народу, напр., в добі "радянської" або "нормалізації", організоване жіноцтво підіймало голос остероги і протесту. Це менш енергійно протиставлявся Матірній С. У. неперебірливій партійній боротьбі та диктаторським течіям внутрішнього громадянства.

Рівнобіжно з діловою роботою, як органічною, так і політичною, йшла наполеглива праця думки над розробленням і поглибленням ідеології українського жіночого руху. Статті і розвідки, доповіді і дискусії, програми і резолюції усвідомлювали і з'ясували роль української громадянської та тлі змагань нації. Ця ідеологічна робота спиралася, поперше, на духовий спадщини великої піонерки українського жіночого руху, Наталії Коринської. Подруге, вона черпала з багатогранної західно-європейської, гольно німецької і англійської, літератури про жіноче питання. І, потретє, вона вивчала духовість української жіночки, що мала такий промовистий зислів у народному побуті, в зародній і індивідуальній життєвості творчості. З цих елементів поствала ідеологія українського жіночого руху, зв'язана якнайтісніше з психікою української жіночки і застосована до потреб українського народу.

Не диво, що завдяки такій діяльності Матірній С. У. став близьким і рідним жіноцтву. Така жіноча організація, що гармонійно поєднувала теорію з практикою, ідею з дійсністю, давала своїм членам не тільки духовний корм і поміч у практичному житті; вона давала їм почуття власної вартості та підняла повагу жіночки в очах загалу. Включивши жіночку в суспільний процес, Матірній С. У. дав їм тим самим можливість аяву для вроджених громад-

ських інстинктів і здібностей. А національному організмові придбав приплив свіжих сил, що внесли багато ідейності, жіночої обов'язковості та материнського розуміння різних громадських проблем.

Український жіночий рух променював далеко поза межі Рідного Краю. З безпосередньо, або посередньою ініціативою Матірнього С. У. поставали скрізь на еміграції жіночі товариства, що від львівської Централі брали назву, думку і моральну підтримку. Дружні взаємини в'язали впродовж довгих років усі ці Союзи Українок, — що і знайшло своє завершення в організаційній надбудові: в Світовому Союзі Українок.

До отого світлого періоду громадської творчості українського жіноцтва, до тих то ідей і змагань нав'язують сьогодні підписані під комунікатом громадянки. Коли війна припинила діяльність Матірнього Союзу Українок, перестав існувати й український жіночий рух, як вони його розуміли. Не існує він на Рідних Землях, бо не може існувати в умовах большевицької окупції. Але нема його і на чужині, як показав досвід мільйонів п'яти років нашої еміграції. Не тут місце з'ясувати, чому цей рух не мав змоги оформитися організаційно в хаотичних відносинах скитальщини. Вистачить ствердити, що він відроджується тепер на вільній американській землі.

Обставини, що в них доводиться Матірньому Союзові Українок братися до праці, дуже змінені і неподібні до тих, в яких він працював на Рідних Землях. Проблема української жіночки-емігрантки зовсім інша як проблема української жіночки поневоленої нації, що працює і бореться на Рідній Землі. Усвідомити собі цю зовсім нову українську дійсність і нову ситуацію української жіночки в сучасності, зрозуміти її завдання на тлі завдань української еміграції, — ось від чого треба починати, щоб мати власну вихідну площину до розв'язки конкретних питань. Бо Матірній Союз Українок мусить не тільки зберегти довірених ідеологічних надбань українського жіноцтва, але він повинен їх розбудувати, застосувавши їх до вимог часу. Війна і скитальщина збагатили жіноцтво новими переживаннями і досвідами. З поперевірки і злиднів, з усього непраглого страждання, через яке перейшла українська жіночка впродовж останнього десятиліття, зродилися нові душевні цінності, яким треба дати змо-

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси).

ЗРАЗКИ "НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ"
Недавно у Києві вийшли з друку дві книжечки. Перша це "Розцвітає Україна", на якій як авторку потано колгоспницю Фросину Карпенку, а друга "Буковинські співанки" Параски Амбросій. Обидві книжечки мають увяжати собою "приклад народної творчості", вміщувати "зразки глибокопатріотичних віршів народних поетів". М. і., у збірочках надруковано такі "перлини", "народної творчості":

Як траєстію на популярну пісню "За річкою за Дунаєм", Параска Амбросій вигадала таке: "За річкою, попіл гаєм, гей там трактор землю крає, а трактор мийли водить, та ще й пісеньку виводить..."

Про "любов" до колгоспної неволі ця ж Амбросій співає так: "Люблю я свою ланку веселу, голосну, люблю полоть рядочки, натягнені в струну".

Та "прив'язаність до колгоспу і „любов“ до кріпаччини не все. Треба творчості, яка безпосередньо показувала б совєтський патріотизм. І ото дівчина „на прощання з милим“ говорить так: „Як поїдеши в армію, пам'ятай, Семєне, перше думай про вітчизну, а потім про мене..."

гу перемінятися у діла. Треба жіноч зібрати, щоб вони не пропадали, пробиваючись одином кризь трудощі чужини та безплідну ностальгію. Треба їм дати почуття приналежності до рідного гурта земличок, що змагаються з тими самими зловідомими трудощами і з тими самими проблемами, що вніесли з Батьківщини ті самі спогади і мають перед очима ту саму візію майбутнього.

Якщо Матірній Союз Українок зуміє це виконати, то він зробить з української жіночки силу еміграційного життя та підготує її до завдань у визволеній Батьківщині, а рівночасно внесе в українсько-американське життя позитивний вклад праці.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ МУЗИЧНОЇ СЕКЦІЇ

Л. М. КЛЮБУ
відбудуться
в ПЯТНИЦЮ, 1. ГРУДНЯ 1950
о год. 9. вечорі
в сали St. George Academy
при 712 East 9th St. (при Ave. "C")
Хто з музики і співаків бажав би стати членом Музичної Секції просимо прийти на збори.
Тимчасова Упрáva.

УВАГА! УКРАЇНЦІ АМЕРИКИ І КАНАДИ!

Повідомляємо про отворення Школи Позаочного Навчання в українській мові
ЕЛЕКТРОТЕХНІКИ-РАДІОТЕХНІКИ
— та —
ТЕЛЕВІЗІЇ

під фаховим проводом дипл. інж. Електротехніки. Можете набути, не перериваючи тимчасового зайняття, найбільш пошукуваного і платного знання, найякшою і найлегшою методою, в найкоротшім часі. Курси є перманентні та тривають 6 місяців і є рівнозначні англійським. Оплата враз з пересилкою \$18. Вписове \$1.50.

Зголошуючись по інформації, прошу подати: дату місце уродина, рік та рік закінченої школи, докладну адресу до: RO-WOV, 886 N. 23rd St., Philadelphia 30, Pa.

ВАЖНЕ ДЛЯ НОВИХ ІМПІГАНТІВ

Особлива нагода вивчити англійську мову: легко і швидко, найбільш природним способом (слуху); без учителя; використовуючи вільну хвилину, навіть під час праці вдома: шиття, варення, одягання чи відпочинку.

Заходом відомого лінгвістичного інституту ВРОШЕ появляється в найближчому часі в продаж альбом з двома пластинками (рекордами) і підручник з 1000 словами та найбільш потрібними і живими в цій країні реченнями та фразами — уложений для українців, за найвищою та найбільш успішною методою, під редакцією І.І. Володимирі Кузі, бувшої директорки С. W. S. Language Institute.

Ціна дол. 3.98. Замовляйте сейчас, щоб забезпечити собі альбом і підручник, яких число буде обмежене.

BROCHPHONE RECORDS,

1220 Emerson Street N. W.

Washington, D. C.

ВНЕ ДРУКУЄТЬСЯ І В НАЙБЛИЖЧОМУ ЧАСІ ПОЯВИТЬСЯ ВЕЛИКИЙ КАЛЕНДАР УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ НА 1951 Р.

Артвистичну окладинку в двох кольорах приготував артист-малюв М. Бутонич. Крім календаря і багатого інформаційного та ілюстраційного матеріалу, в Календарі поміщені статті і твори таких авторів: В. Барки, О. Веретенчика, Л. Галичина, Г. Германа, С. Демидчука, А. Драгана, І. Кедрина, Р. Купчинського, Л. Лепкого, Л. Лупева, Л. Митущи, П. Миколенка, д-ра Р. Осичука, М. Островерхи, Я. Падуха, М. Пенеділка, І. Смоля, О. Тарнавського, Л. Ясінчука та цілого ряду інших. Своім багатим змістом та артистичним виглядом новий Календар УНСюзу вповні заслуговує на те, щоб стати настільною книжкою кожної української хати в 1951 році.

ЦІНА — ТІЛЬКИ ОДИН ДОЛЯР!

Тому, що тираж Календаря обмежений, ПОСИЛАНТЕ І ВЖЕ СЬОГОДНІ ВИШЛИТЬ СВОЄ ЗАМОВЛЕННЯ (разом з моні ордер або готівкою) до:

СВОБОДА

P. O. BOX 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОШУКУВАННЯ

ПОШУКУЮТЬ:

Дітей

ПЕТРА

ЗУБРИЦЬКОГО

(двоє дівчат і хлопця) із Лешні, пов. Дрогобич. Пошукує тета Анастасія Зубрицька. Хто знає про них, зволить написати на адресу:

Mrs. S. SISK

Willards, Md.

АННА ГУЛІН пошукує свою тітку сестру Доску Шіну з села Граники Кути, Галичина, яка виїхала до Америки в 1910 або 1911 році.

Зголошення прошу слати:

М. ХОМАНЧУК

190 East 3rd Street, New York City

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис "Свобода".

Професійні оголошення

Dr. S. CHERNOFF

223 — 2nd Ave., (Cor. 14th St.) N.Y.C.
Tel. GRamercy 7-7697

Острії в довгочасні недуги чоловіків і жінок. Шкірні, X-Ray. Роздуться жаль лікуємо без операції. Переводимо аналізи крові для супружних дозволів. — Офісний годинник: Понеділок від 10 раню до 6:45 вечір. В неділю від 11 до 1 попол.

Dr. Med. R. TYLBOR

59 East 3rd St. (к. 2nd Ave., N.Y.C.)
Tel. GRamercy 5-3993

Внутрішні недуги. Fluoroscopia, X-ray Electrocadiography, Analysis. Переводимо аналізи крові для супружних дозволів.

Офісний годинник: понеділок 1-3 і 5-8 р.м.

В неділю від 10-2 попол.

Д-р М. МАНЗЕЛ

лікує гострі і застарілі недуги чоловіків і жінок, шкірні, загальне ослаблення, яскраві і міхури, ревматизм; переводить аналізи крові й сечі.

Провірка \$3.00.

107 E. 17th St., NEW YORK CITY.
коло 4-го Евено і Юніон Сквер.
Годинник: Шкода 10-1 сполудня і 4-7. У неділю 11 раню до 1 попол.

ІВАН КОВАЛЬЧУК

FUNERAL HOME

COMPLETELY AIRCONDITIONED

ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ

В СТЕПІ

NEW JERSEY

ЦІНИ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ

ОБСЛУГА ЧЕСНА І НАЙКРАЩА

У випадку смерті в родині

кличте як в день так і вночі:

JOHN KOWALCHUK

129 GRAND STREET

cor. Warren Street

JERSEY CITY, 2, N. J.

Tel. BErgen 4-5131

В. Володимир Пархучь

український погребник

Відповідний гідний похорон по

умірований ціни.

Модерна Каплиця БЕЗПЛАТНО

Кличте в день і вночі:

WOODROW W. PARCHUC

Funeral Director

Licensed New York & Connecticut

439 E. 5th St., New York City

Tel. ORegon 3-2057

S. PARCHUC — Notary Public

КАШМІР І НЕПАЛЬ НАМІЧЕНИМИ
ЖЕРТВАМИ КОМУНІСТИЧНОЇ
АГРЕСІЇ

Нью Делі, 24. листопада. — Тут в поінформованих колах стверджується, що після захоплення Тибету, черговими об'єктами комуністичної імперіалізму будуть азійські країни Непаль і Кашмір. Це виразно виявляється з розкритих розвідкою советських планів щодо встановлення сильних баз в Тибеті. Дбайлива провірка цих планів виказує недвозначно, що ціллю советських

ЕВРОПЕЙСЬКА АСАМБЛЕЯ ВІДНІ-
НУЛА ПЛАН НАД-ДЕРЖАВИ

Страсбург, Франція, 24. листопада. Рада Європейської Дорадої Асамблеї, після бурхливих дебат, зрезигнувала вчора, бодей хвилює, від творення федерації європейських країн в характері над-держави зі сувереною владою над урядами поодиноких країн, натомисть прийняла британську пропозицію щодо міжурядової співпраці і порозуміння і спільної акції, як передумови і "першого ступня" до майбутньої федерації. Співпраці і

● На 6 років ув'язнення засудив ізраїльський суд в Єрусалимі одного молодого комуніста за "збірку інформації, що могли б бути корисні для ворога".

● Советське радіо повідомило з Баку, що там якийсь Ібрагім Гадієв обходив вчора свої 151 уродина.

● Відомі венеційські охолодисти загрозили страком, якщо з одної годолі не здійматиметься оголошення "Кока-Коли".

ПОДЯКА

Докторів АМВРОЗИО КІЗЕЗІ з Дітроїту, який, не знаючи нас, згодився прийняти на себе відповідальні обов'язки спонсора та виявляв активний вплив на рух нашої справи на протязі цілого року, а після нашого приїзду сюди не перестав цікавитися нашим життям та давати цінні вказівки, щодо пристосування до нових умов.

Пані МАРП СКУБОВИЧ з Нью Йорку, яка прийняла чужих їй людей як рідних, не зважаючи на свій поважний вік, громадські справи та рівночасну опіку над багатьма іншими скитальцями та запалила нашу душу вогнем надії та певності в свої сили, що було так потрібно на перших кроках в Новому Світі після багатьох років пригнічення та моральних турбот.

Докторів ГАННІ ДЕМЧЕНКО з Канади, котра в найтяжчих умовах, не зважаючи на великі труднощі, організувала справу нашого переселення до Америки та довела її до успішного закінчення.

Католицький організації NCWC за правдиве християнське ставлення до нас, як і до тисяч інших скитальців, рятуючи з ДП-таборів та даючи можливість почати нове життя в вільній країні.

ГАННА та ОСИП
МІНЬКОВСЬКІ

Evergreen 3-4416—4450

Maple Coal & Coke Co.

antracite FUEL OIL bituminous

OIL BURNERS

SALES & SERVICE

72-74 Box Street

BROOKLYN 22, N. Y.

Deliveries to Brooklyn, Queens

& Manhattan.

Українське підприємство

ФЕДЬКА КУДІАК

СОВЕТСЬКИЙ
БЮДЖЕТ

(Закінчення зі стор. 2-го).

В закінченні зупинимось на т. зв. "Позиках".

В советській державі що року випускаються т. зв. облігації державних позик. Подібні облігації випускаються і в інших державах, але в "найдемократичнішій" ці позики набули своїх специфічних особливостей.

Насамперед примусовість. Робітник і службовець зобов'язаний обов'язково "купити" ці облігації. Інакше "ворог радянського уряду. Коли тобі життя дороге — купи. І то не на малу суму. Найменше на суму місячного заробітку. Але часто на суму двох і навіть тримісячного.

Друге — в разі навіть найгострішої потреби, ви не можете продати своїх облігацій. Формально — мусите чекати 20 років, а фактично не отримаєте ніколи.

В 1935 році підписав термін викупу облігацій "позики індустріалізації". Щасливі власники цих облігацій вже задалегідь розраховували куди

грошки розподілять. Але уряд "найдемократичнішій" не дуже то любить розраховуватися за свої борги.

Зробили дуже просто і в самий демократичний засіб: З'явився черговий декрет уряду, згідно якого всі ці облігації замінялися новими з терміном викупу через 20 років. Назву для такої "операції" підсунули самі.

До наведених тут джерел грошових прибутків советської держави додайте ще безплатну працю 15 мільйонів невольників советських таборів НКВД і матимете хоч далеке неповне, але бодей приблизне уявлення про прибуткову частину бюджету советської держави.

Дійсно, піт, слози і кров підвалина бюджету цієї країни.

В найбрутальніші способи вимпують з трудящих сотки мільярдів карбованців. Щедрою рукою видають їх советські можновладці на підготування до нової війни, на фінансування п'ятих колон за кордоном, на сотисичні наго-

УКРАЇНСЬКІ КУПЦІ НА
НАРОДНІ ЦІЛИКОМУНІКАТ СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ І
ПРОМИСЛОВЦІВ У ФІЛАДЕЛФІ

Отсим подасмо до відома Українського Громадянства, що група українських купців, членів нашого товариства, розуміючи потреби українського культурногромадського життя та свідомо об'єднали українського купця супроти громади, рішила добровільно оподаткувати свої підприємства у висоті 1/2% ВІД ЗАГАЛЬНОГО ОБОРОТУ НА УКРАЇНСЬКІ ЗАГАЛЬНІ ЦІЛИ. Зложена сума і її призначення буде подана до загального відома кожного місяця через пресу.

Ці рішення обов'язує нижче вичислені підприємства з днем 1-го листопада 1950 року.

В зв'язку з цим будуть припинені персональні товариші зворотні (так звані премії) у тих підприємствах, в яких вони дотепер об'являлися.

- 1) СКЛАД МЕБЛІВ — М. Головатий — 329 West Girard Ave.
- 2) СПОЖИВЧА КРАМНИЦЯ І МОЛОЧАРНЯ — Новаківська-Ценко ("Mary's Grocery") 832 N. Marshall St.
- 3) ПЕКАРНЯ GOLDEN LOAF — Козачині — 615 N. 3rd Street.
- 4) "ОДЕСА" — (споживчі товари, горюдина, оwoчі) — Старух-Дейчаківський-Бойчук — 997 N. Marshall St.
- 5) "ТРИ ДРУЗІ" — (споживча крамниця) — Аннюк-П. В. Тичак — 821 N. Marshall St.
- 6) "ДРУГІЛІ" — (крамниця споживчих, молочних і м'ясарських товарів) — Антоніо і С-ка — 800 N. Marshall St.
- 7) УКРАЇНСЬКА ПРАЛЬНЯ — Лукавська — 986 N. 7th Street.
- 8) "БРОДІ" — (споживчий Базар) — Ковальчук-Сохор-Батанчук — 251 South St.
- 9) "ЛУНА" — (споживча крамниця) — О. Вадуляк — 4430 Germantown Ave.
- 10) ПРОДАЖ ГОРЯЧИХ КОВБАСОК І Содової Води — О. Лукавський — 872 N. Marshall St.
- 11) ЦЕРКОВНЕ І КАПЕЛЛЯРИНЕ ПРИЛАДДЯ — Богачевський-Пол-С-ка — 714 Poplar St.
- 12) "БАЗАР" (виробничо-торговельна кооператива) — 822-823 N. Franklin St.

Управа Союзу Українських Купців і Промисловців закликає інші українські підприємства прилучитися до цієї акції.

ЗА УПРАВУ:

Антоніо Іван, секретар.

Д-р Старух Богдан, голова.

FLORIDA

Останніми часами багато людей осідається на Флориді.

Як Ви приїдете сюди, удайтеся до свого брокера і нотарія. Ми маємо до продажу добрі домів, апартменти, готелі, фарми і бізнеси в Miami, Miami Beach і інших містах.

ІВАН ВОРОНА

REG. REAL ESTATE BROKER

Phone: 7-6433

Miami 38, Florida

7595 N. Miami Ave.,

УКРАЇНСЬКА ФУТРАНА РОБІТНЯ В НЬО ЙОРКУ

Roman KUSSOFF

41 W. 57th Street (5th Floor), NEW YORK CITY

(близько Шостої Евено)

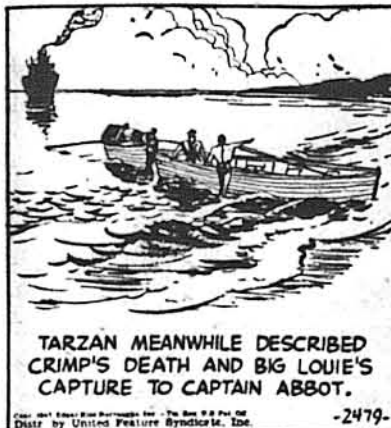
Коли задумуєте справити нове футро, перемоделювати, направити, так порадьтеся в цій справі з досвідченим скірником Романом Кузовом. Він напевно подбає, щоб ваше футро, джакет чи ковпир були зроблені по найновішим фасонам, солідно та з найкращих матеріалів. Ціни приступні.

Інформації на телефон: PLaza 9-4238.

ТАРЗАН, ч. 2479. Дивне щезнення

Молат і Кулу, який кульгав за ним, втікли від гуку відлітаючого літака.

Міжтим Тарзан описав капітанові Абботові смерть Крима і зловлення Великого Луї. „Дякую вам, що я ще маю

свій корабель” — сказав вдячний капітан. „З припливом хвилі він зможе відплисти з мілини”.

Коли капітан пустився до свого корабля, Тарзан відвернувся в надії, що найде Молата й Кулу.

ПРАЦЯ

Приймімо СТАРШУ ЖІНКУ до легкої домашньої праці за удержання (двоє в родині). Голоситися на адресу:

M. O. c/o SVOBODA

P. O. Box 346 Jersey City 3, N.J.

ВАСИЛЬ КОГУТ

Український Погребник

Занимається похоронами

в стейті Нью Джерсі

МОДЕРНА КАПЛИЦЯ

БЕЗПЛАТНО

Обслуга чесна і найкраща. В разі смерті в родині кличте

адресу і вночі — Bayonne 3-0187

William Kohout

FUNERAL DIRECTOR

240 BROADWAY

Bayonne, New Jersey

Telephone: Bayonne 3-0187

DAY OR NIGHT SERVICE

WOODSIDE MEMORIAL

ПОГРЕБОВЕ ЗАВЕДЕННЯ

ВОЛОДИМИР РАЙЦА,

погребний керівник

Одиникий український погребник

в НЬОАРКУ

Вигідний дохід

Buses 13 (Irv. Center), 18

ЧЕМНА І ГІДНА ОБСЛУГА

617 BROADWAY

(At Elwood Theatre)

NEWARK 4, N. J.

Humboldt 3-4817